

Wittem, een einde dat een begin wordt

De Nederlandse provincie van de Redemptoristen heeft haar broeders uitgenodigd op de internationale Redemptoristendag op 21 juni 2005. Dat jaar is op drie manieren belangrijk voor de congregatie. Vooreerst vieren ze het 250-jarig jubileum van het overlijden van Sint-Gerardus Majella, samen met de stichter Sint-Alfonsus van Liguori en Sint-Clemens (Clemens Maria Hofbauer uit Bohemen), een der grote heiligen van de orde.

Het is ook het 150-jarig jubileum van de oprichting in 1855 van de Nederlands-Engelse provincie, die als Nederlandse provincie van Amsterdam zelfstandig werd in 1865.

Maar het is ook een afscheid. De provincies Köln, Vlaanderen, Helvetica en Amsterdam gaan op 1 augustus 2005 samen als de nieuwe provincie Sint-Clemens. Het provinciaal wordt gevestigd in het klooster te Wittem.

Voor wie het nog niet weet: Guido is Redemptorist en lid van het Kapittel. Hij is dus ook uitgenodigd. Maar wat sommigen niet weten: Effata is door de Redemptoristen voorgesteld als een 'Redemptoristisch project'. Wij weten niet wat dat betekent, maar rekening houdend met de betekenis van 'redemptor': verlosser, bevrijder, moet het een bevrijdend project worden. Een aantal mensen van Effata zijn met Guido meegegaan naar Wittem, om Effata te tonen en kenbaar te maken en om te luisteren en te leren.

Wittem ligt voorbij Maastricht, bijna tegen Aken, in Nederlands Limburg. Dus niet bij Roosendaal, wat de cruisecontrole ook zegt. Het wordt vroeg opstaan voor Guido, Tom, Miet, Chrisje en Fons, Wouter en Lou, Chris en Lea.

We zijn juist op tijd voor de H. Mis in de grote Sint-Gerarduskapel. Pater Tobin gaat voor. Hij is de huidige patergeneraal, afkomstig uit Baltimore (USA), maar hij heeft volgens mij duidelijke Ierse wortels, hij doet mij denken aan die monniken die in lang vervlogen tijden vanuit de Ierse abdijen het vasteland hebben gekerstend. Ik herken de liederen van Oosterhuis, maar loop wat verloren in al dat taalgeweld, niet dat het onbegrijpelijk is, maar Nederlands, Engels, Duits, Frans en Latijn, allemaal dooreen, is toch iets teveel voor een goede concentratie. Het heeft wel het voordeel dat ik er aan herinnerd word dat 'gospel' hetzelfde is als 'evangelie'. Zou H. Balthazar dat ook weten? In zijn homilie spreekt pater Tobin over het verhaal van Abraham en Lot: "Laat er geen strijd zijn tussen ons, laat ons die belangrijke stap samen nemen". Gouden wetten houdt hij ons voor: "Doe aan anderen wat je wilt dat aan jou wordt gedaan" en "Wees medelevend zoals uw Vader medelevend is". Is het een loutere tekstaanpassing als hij het "Pray, brethren,...(broeders)" vervangt door "Please, brothers and sisters, pray..." of is het een aanpassing aan al die leken, mannen én vrouwen in de kapel? De H. Mis eindigt met een daverend 'Te Deum laudamus', voor Miet een onbekende, voor velen (de ouderen) een ingebakken melodie. Nu, dat van die ouderen valt nog wel mee: er zijn ook jongere mensen bij!

Na de viering is er de opening van de tentoonstelling 'Geloven in kunst' met werken van een drietal Redemptoristen-kunstenaars in de imposante bibliotheek. Zoals alle kunst valt het ene al wat meer in mijn smaak dan het andere, maar ook hier is de verscheidenheid zeer groot en ik maak mij de bedenking dat sommige werken vroeger recht naar de brandstapel zouden hebben geleid. Pater Tobin krijgt het eerste exemplaar van een boek over deze tentoonstelling en hij dankt met een verhaal over Alfonsus van Liguori die zich bij God verontschuldigt omdat hij een congregatie zonder cultuur heeft gesticht, als hij ziet dat zijn broeders in slaap vallen bij klassieke muziek.

Dan is er verpozing met koffie en Limburgse vla. Het speciale aan deze vla is dat de koek gemaakt wordt met gegist deeg, dixit Miet, en die kan het weeeeten. Wij maken kennis met vele broeders van Guido en met de nieuwe paterprovinciaal in spe, leggen uit wat Effata is, verdelen folders, flyers, CD's en videobanden. Tijdens de workshop bezoeken we, met Wim Jansen als gids, de oude barokkerk uit 1732, toegewijd aan de brugheilige Sint-Nepomucenus, gebouwd in opdracht van de rijksgraaf Ferdinand van Plettenberg voor de paters Capucijnen. Daarom is er onder het koor een crypte - die we bezochten - waar de urne met het hart van de graaf wordt bewaard en waar nu nog de paters en de lekenbroeders worden begraven. Het klooster werd geconfisqueerd na de Franse revolutie in 1797 en stond leeg tot 1836. Toen werd het aangekocht door de Redemptoristen (als congregatie gesticht in 1732), die een bloeiperiode kenden en er hun eerste klooster in Nederland en internationale studiehuis van maakten. Oorspronkelijk was de kerk

binnenin volledig wit geschilderd, de Redemptoristen hielden meer van kleur (!) en van afbeeldingen van profeten en evangelisten.

Later werd ook deze Sint-Alfonsuskerk te klein en werd de Sint-Gerarduskapel bijgebouwd om de bedevaartgangers een goed onderkomen te bieden. Nu nog komen jaarlijks meer dan 150.000 mensen op bedevaart naar Wittem. In de kapel staat ook het beeld van Petrus (Pierke) Donders, Redemptorist in Suriname en daar gestorven aan lepra. De 'Ronde Kapel' is toegewijd aan Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstand, voor ons een heel bekende Moeder.

Ze hebben er goed bier, bestel dus gerust 'ne Gerardus', maar het is warm en dat bier verdampt zeer snel! De maaltijd is overvloedig, een beetje op zijn Duits, met lekkere soep, een gevarieerd buffet, en koffie met vla en taart. Eten brengt mensen bijeen en de kring rond Guido wordt regelmatig aangevuld met nieuwsgierigen naar Guido's werk en Effata. Je zou voor minder fier zijn!

Na de rust zijn er weer workshops. Zij hebben zelfs het goede gedacht gehad om een wandelworkshop in te richten. Je moet maar aan Lou vragen, hoe ver, hoe warm en hoe hoog het was. Ik heb mijn beste Duits moeten bovenhalen om te praten over water, droogte, het verschil tussen voederbieten en suikerbieten en de nieuwe Europese richtlijn over de suikerinterventies.

Om 16.30 uur is er de feestrede door pater J.M. Lasso de la Vega y Miranda, de vroegere patergeneraal.

De titel luidt: 'Het charisma van de congregatie in Noord-Europa'.

Ik voel mij daar aanvankelijk niet gemakkelijk bij: 10 bladzijden tekst die hij gaat voorlezen, in het Italiaans, een taal die mij in deze omgeving doet denken aan gebod en verbod i.p.v. aan liefde en samenhang, over Noord-Europa. Of bedoelt hij ook West-Europa, waar hij trouwens in 1° van spreekt? Wat bedoelt hij met 'charisma'? Want dat woord betekent ofwel een bovennatuurlijke gave, in het bijzonder van de h. Geest om de uitbreiding van het rijk Gods te dienen, óf persoonlijke aantrekkingskracht, uitstraling.

Maar ik heb de man onderschat, want hij gaat recht op zijn doel af: bewijzen dat de Redemptoristen toekomst hebben, als zij er zélf een scheppen. Hiervoor zijn er drie wegen, uitdagingen noemt hij ze en de derde alleen al maakt de reis naar Wittem en het begeleiden van Guido meer dan de moeite waard.

Die derde uitdaging gaat over de apostolische medeverantwoordelijkheid van de leken redemptoristen, waarbij hij een duidelijk verschil maakt tussen de leekmissionaris enerzijds en de leek die meewerkt in de priesterlijke bediening anderzijds.

Deze uitdaging is recht op het hart van Effata gericht, maar is ook een rechtvaardiging van veel werk en kopzorgen van de voorbije jaren van Guido en wie hem nabij is. Om deze uitdaging op te vangen en in goede Effatabanen te leiden zal de tekst, die ondertussen in ons bezit is, uitvoerig worden besproken in de stuurgroep en in de gemeenschap.

De dag sluit af met de Vespers in de Sint-Alfonsuskerk. Het Sint-Clemenslied gezongen door een mannenkoor en begeleid door een fanfareorkest, klinkt theatraal en pompeus een afscheid aan het verleden waardig. Maar als ik even rond mij kijk en al die broeders en zusters van mij daar voor mij en ons allemaal zie bidden, dan vergeet ik al die talen, dat triomfalistische, en denk aan de toekomst en de opdracht die een blijde Guido van ons aller Effata verwacht.

Het was een vermoeiende dag, het is een lange terugreis. Chrisje heeft haar buit mee, Gerardus is veilig bij haar.

Wouter, 24/06/2005